

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2007-2008

14 december 2007

VLAAMS OUDERENBELEIDSPLAN

2006-2009

GEDACHTEWISSELING

VERSLAG

**namens de Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid en Gezin
uitgebracht door de heer Paul Delva**

Samenstelling van de commissie:

Voorzitter: de heer Luc Martens.

Vaste leden:

mevrouw Marijke Dillen, de heren Felix Strackx, Erik Tack,
de dames Greet Van Linter, Gerda Van Steenberge;

mevrouw Sonja Claes, de heer Tom Dehaene, mevrouw Vera
Jans, de heer Luc Martens;

de dames Margriet Hermans, Anne Marie Hoebeke, Vera Van
der Borgh;

de heer Bart Caron, mevrouw Elke Roex, de heer Bart Van
Malderen.

Plaatsvervangers:

de heer Erik Arckens, mevrouw Agnes Bruyninckx, de heer
Johan Deckmyn, mevrouw An Michiels, de heer Leo Pieters;

mevrouw Cathy Berx, de heer Paul Delva, de dames Cindy
Franssen, Trees Merckx-Van Goey;

de heer Marc Cordeel, mevrouw Hilde Eeckhout, de heer Bob
Verstraete;

de dames Else De Wachter, Michèle Hostekint, Els Robeyns.

Toegevoegde leden:

mevrouw Mieke Vogels;

mevrouw Helga Stevens.

Zie:

1213 (2006-2007)

– Nr. 1: Beleidsplan

INHOUD

	Blz.
1. Toelichting door de heer Steven Vanackere, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin	4
2. Algemene bespreking.....	7
3. Hoofdstuk 1 ‘Gezond en wel, ook op latere leeftijd’.....	13
Bijlage: Toelichting door minister Steven Vanackere	21

DAMES EN HEREN,

De Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid en Gezin besprak op 25 oktober en 6 november 2007 het Vlaams Ouderenbeleidsplan 2006-2009, ingediend onder de coördinatie van mevrouw Inge Vervotte, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin. De heer Steven Vanackere, die op 27 juni 2007 mevrouw Inge Vervotte opvolgde als minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, nam het dossier van haar over.

1. Toelichting door de heer Steven Vanackere, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin

Minister *Steven Vanackere* licht toe dat de levensverwachting van mannen en vrouwen de laatste zeven jaar aanzienlijk gestegen is, bij de mannen met 2 jaar, bij de vrouwen met 1,2 jaar. De mannen winnen dus iets meer dan de vrouwen, maar de levensverwachting van de vrouwen was al heel wat hoger.

Opvallend is dat de beperkingvrije levensverwachting sterker is toegenomen dan de levensverwachting zelf. De beperkingvrije levensverwachting is de levensperiode waarin mensen nauwelijks een beroep moeten doen op de zorg van anderen om goed door het leven te gaan. De laatste zeven jaar wonnen de mannen 4,1 en de vrouwen 2,1 beperkingvrije levensjaren. Sommige demografische analyses gaan ervan uit dat toegevoegde levensjaren jaren van verzorging zijn. Die nachtmerrie van een vergrijzende samenleving waarin de zorgbehoefte explodeert, wordt echter tegengesproken door wetenschappelijke cijfergegevens. Meer nog, de jaren waarin mensen zonder beperkingen door het leven kunnen gaan, nemen sterker toe dan de levensverwachting.

Het ouderenbeleidsplan wordt gedragen door de voltallige Vlaamse Regering. Minister Vanackere spreekt hier als coördinerend minister, hoewel hij voor een aantal materies ook functioneel verantwoordelijk is. Dat doet niets af aan de functionele verantwoordelijkheid van elk van de ministers die een inbreng hebben in dit plan.

De minister citeert de missie van het Vlaamse ouderenbeleid: “Het Vlaamse ouderenbeleid wil bijdragen tot de participatie, ontplooiing, ontwikkeling van alle ouderen, zowel in individueel als in collectief verband. Het besteedt bijzondere aandacht aan maat-

schappelijke betrokkenheid en verantwoordelijkheid in al zijn diversiteit. Het is gebaseerd op vertrouwen in de competenties van ouderen en op geloof in de kracht van de ouder wordende mens in zijn sociale context.”. De gelijkwaardigheid van alle leeftijdscategorieën staat voorop in de opbouw en organisatie van de democratische samenleving. De Vlaamse overheid wil die ontplooiing vorm geven op een inclusieve, duurzame, gecoördineerde en samenhangende wijze, in alle facetten, geledingen, structuren en niveaus van haar beleidsvoering, in overleg met de doelgroep.

Het eerste hoofdstuk heeft als titel ‘Gezond en wel, ook op latere leeftijd’. De strategische doelstelling is het terugdringen van de cumulatieve effecten van factoren die de kans op ziekte verhogen en daarmee ook de kans op afhankelijkheid op latere leeftijd. Voor dat domein draagt de minister zelf de functionele verantwoordelijkheid. Het is de bedoeling om de gezondheid van ouderen te verbeteren en ziekte en sterfte terug te dringen, onder meer door borstkanker- en baarmoederhalskankerscreening. Daarbij wordt aandacht geschonken aan de risico’s die voortvloeien uit een ongezond voedingspatroon, gebrek aan lichaamsbeweging en ander ongezond gedrag. Het plan verwijst naar de komende gezondheidsconferentie over gezonde voeding en meer beweging volgend jaar. De belangrijkste omgevings- en sociaal-economische factoren die bijdragen aan het optreden van ziekte op latere leeftijd, worden niet alleen geïnventariseerd maar ook aangepakt.

Binnen deze strategische doelstelling valt uiteraard ook het bevorderen van de deelname van ouderen aan het gemeenschaps- en cultureel leven en het bestrijden van sociaal isolement. Een belangrijk aspect is het ontwikkelen en uitvoeren van valpreventieprogramma’s en het waarborgen dat ouderen in zorginstellingen op adequate wijze de juiste voedingsstoffen en -middelen krijgen.

Binnen dit hoofdstuk wordt ook een meer specifieke doelstelling geformuleerd, namelijk het realiseren van een universele en gelijke toegang tot welzijns- en gezondheidszorg. De minister beseft dat er overal mattheuseffecten zijn, niet in het minst binnen de groep van de senioren. Daarom wil de regering een gelijke toegang tot de zorg realiseren, onder andere door het invoeren van verzekeringsstelsels en door financiële ondersteuningsmaatregelen. In dat kader passen onder meer de zorgverzekering, een aangepaste bijdrage voor de gezinszorg, het organiseren van het vervoer naar een dagverzorgingscentrum en

de transparante facturering door de rusthuizen. De regering wil ook een integraal zorgaanbod ontwikkelen om tegemoet te komen aan de behoeften van ouderen.

Dit hoofdstuk besteedt ook aandacht aan de behoeften van ouderen inzake geestelijke gezondheidszorg. De operationele doelstellingen op dat vlak zijn een afname van het aantal zelfdodingen en depressies, een verhoging van de doelmatigheid van het zorgaanbod, het ontwikkelen van strategieën die gericht zijn op preventie, tijdige ontdekking en behandeling van cognitieve ziekten bij ouderen en het uitwerken van programma's die zelfhulp ondersteunen en respijtzorg bieden aan patiënten, hun familie en andere mantelzorgers.

Het tweede hoofdstuk draagt de titel 'Aan het werk (blijven)'. Dat is een van de belangrijkste sociologische aspecten, niet alleen om economische redenen maar ook uit respect voor het talent van eenieder. Aan het werk blijven heeft niet alleen te maken met de economische valorisatie maar ook met elke andere vorm van engagement die mensen kunnen nemen, op om het even welke leeftijd. Veel mensen die in aanmerking komen voor systemen om uit de arbeidsmarkt te treden, koesteren de ambitie om actief te zijn en aan het werk te blijven. Dat heeft vaak te maken met het besef dat het einde van een carrière niet betekent dat men maatschappelijk inactief hoeft te zijn. Een van de succesfactoren om mensen langer aan de slag te houden is de capaciteit om nieuwe mogelijkheden te bieden in verschillende carrières. De minister gelooft niet dat de carrières in de toekomst beperkt zullen blijven tot één functie. De samenleving zal zich daarop moeten oriënteren.

Het verhogen van de werkzaamheidsgraad van ouderen heeft te maken met het bieden van kansen aan werkzoekenden en met een snelle overgang van werk naar werk. Meer mensen aan het werk houden betekent ook dat men moet streven naar werkbaar werk. De kwaliteit van het werk bepaalt de capaciteit om dat werk vol te houden.

De regering wil bedrijven stimuleren om bewust om te gaan met leeftijd, ook in de sociale economie. De meeste bedrijven zijn zich zeer goed bewust van de kracht van ervaring, maar de loonkosten vormen een hinderpaal. In de Scandinavische landen verdient iemand zonder ervaring – binnen dezelfde job – dertig percent minder dan iemand met een carrière van 25 jaar. In België kan dat verschil oplopen tot het dubbele. De inschakeling van de lokale diensteneconomie is een evidente hefboom voor de verdere ont-

wikkeling van aanvullende thuishulp voor ouderen en van andere persoonsgebonden behoeften. Minister Frank Vandenbroucke heeft tal van maatregelen aangekondigd om ouderen te blijven betrekken bij het arbeidsproces, ook in de socialprofitsector en in de sociale economie. Er zal ook meer aandacht gaan naar oudere ondernemers.

Een derde hoofdstuk gaat over ouderen in gemeenschap. De minister vindt dat het woord vergrijzing moet worden vervangen door het woord verzilvering. Eeuwenlang viel de levensduur samen met de productieve periode. Iets meer dan een eeuw geleden vond Bismarck het pensioen uit, op een ogenblik dat de gemiddelde levensverwachting voor de Duitse man ongeveer veertig jaar was. Het pensioen van Bismarck was een soort verzekering tegen het buitensissige risico dat men nog leefde op het ogenblik dat men niet meer in staat was om te werken. Vandaag bedraagt de levensverwachting voor mannen meer dan 78 jaar en voor vrouwen meer dan 82 jaar. Mensen zullen dus langer leven dan de arbeidsproductieve jaren. Dat is een bonus en geen maatschappelijke verliespost.

Dit derde hoofdstuk heeft veel te maken met het versterken van het maatschappelijke en culturele engagement en dus niet alleen met de economische activering. Nadat werknemers het enthousiasme voor een zware job verloren hebben, kunnen ze op andere vlakken nog heel actief en geëngageerd zijn. Anders dan twee generaties geleden, verkeren 65-plussers vaak in blakende gezondheid. Het voorzitterschap van sociaal-culturele vzw's is bijvoorbeeld een gedroomde taak voor ouderen. Veertigers zijn immers vaak te druk bezig zijn met dingen als afbetalingen, kinderen en carrière.

De regering wil de deelname van ouderen aan het besluitvormingsproces op alle niveaus bevorderen. Daarom zal de Vlaamse Ouderenraad aangesteld en structureel gesubsidieerd worden. Ook de vorming van lokale ouderenbeleidscoördinatoren zal financieel worden gesteund.

Ook het versterken van de solidariteit tussen en binnen de generaties is een van de strategische doelstellingen. Heel wat senioren hebben financiële problemen. Tegelijkertijd is zestig percent van het vermogen in handen van 60-plussers. Daarom zal de solidariteit binnen de generaties een belangrijk onderdeel vormen van elke strategie.

Een vierde hoofdstuk gaat over wonen en leven in een aangepaste omgeving. Er komt onderzoek naar

de woonbehoeften en het gebruik van de openbare ruimte door ouderen. De behoeften van de groep worden geïntegreerd in het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen (RSV) 2020. Er komt een kenniscentrum voor duurzaam woonbeleid en het interbestuurlijk plattelandsoverleg wordt gestimuleerd. Dit hoofdstuk besteedt ook extra aandacht aan de ontwikkeling van woonvormen die de zelfstandigheid van ouderen bevorderen.

Het vijfde hoofdstuk gaat over de mobiliteit van ouderen. Voor de beschikbaarheid en de toegankelijkheid van de openbare ruimte is er nog altijd werk aan de winkel. Het openbaar vervoer is gratis, maar de toegankelijkheid van de infrastructuur kan beter.

Een zesde hoofdstuk betreft het levenslang en levensbreed leren. Wie verlangt van senioren dat ze ook na hun actieve periode een blijvende inbreng hebben – in het geactiveerde economische circuit en in het minder economisch gevaloriseerde circuit – moet uiteraard bereid zijn te erkennen dat deze doelstelling levenslange vormingskansen vergt. Daarom is het nodig om gedurende het gehele leven gelijke kansen te garanderen inzake onderwijs, scholing en omscholing, met inbegrip van beroepskeuzevoorlichting en arbeidsbemiddeling. Dat moet een recht blijven tot het einde van de carrière. Daarvoor is een betere aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt nodig.

Voor het onderwijs moet ook een nieuw financieringssysteem worden uitgewerkt dat rekening houdt met ouderen. De nieuwe informatie- en communicatietechnologieën moeten ten goede komen aan de gehele bevolking. Een ander belangrijk aspect is de volledige benutting van het potentieel en de expertise van mensen van alle leeftijden, rekening houdend met de opgedane ervaring.

Het zevende hoofdstuk, een toereikend inkomen, valt in belangrijke mate onder de federale regelgeving en de sociale zekerheid. Dat betekent echter niet dat de Vlaamse overheid geen rol kan spelen. De arbeidsparticipatie valt immers onder haar bevoegdheid. Ook invoegbedrijven, sociale werkplaatsen en arbeidszorg moeten voldoende kansen geven aan oudere werknemers.

De advies-, ondersteunings- en begeleidingsmaatregelen mogen dus niet beperkt worden tot een bepaalde leeftijdsgroep. Uiteraard verdient de jonge bevolking extra aandacht. Als te veel arbeidskrachten de arbeidsmarkt verlaten door de verzilvering, is het

echter wijs om ook oudere werknemers te begeleiden. In dat verband wijst de minister op de rechtenverkenner en op de uitgave van de 60+gids, die heel wat aandacht besteedt aan arbeidsparticipatie.

De overheid onderzoekt de mogelijkheid van innovatieve programma's voor sociale bescherming of (alternatieve) sociale zekerheid die het federale stelsel aanvullen. De minister denkt onder meer aan de maximumfactuur, de Vlaamse zorgverzekering en het zorgwonen.

Het volgende en laatste hoofdstuk heeft betrekking op de verscheidenheid en de veelkleurigheid die de samenleving vandaag typeert. Het algemene beleid moet voldoende aandacht hebben voor de specificiteit van bepaalde gemeenschappen. Omgaan met diversiteit is een uitdaging voor de hele samenleving. Allochtone ouderen moeten worden erkend als een groep met specifieke problemen. Bestendige aandacht voor die categorie verhindert dat ze een risicogroep worden. De minister verkiest een algemeen beleid met aandacht voor specifieke problemen. Soms is categoriaal beleid echter noodzakelijk. Zorg op maat betekent: interculturaliteit in diensten en voorzieningen en ruimte voor een categoriaal aanbod. Ook het Vlaamse minderhedenbeleid zal de nodige maatregelen nemen.

Voornoemde maatregelen moeten blijvend in beeld zijn. De structureel gegarandeerde werkingsmiddelen voor de Vlaamse Ouderenraad versterken de maatschappelijke positionering van ouderen. Die waakhond moet bestendig wijzen op het belang van een voldoende aandachtig beleid. Er moet ook gewerkt worden aan de positieve beeldvorming. De Vlaamse overheid zet onder meer de rusthuizen ertoe aan om – in het kader van de zorgstrategische plannen – na te denken over mogelijkheden om zichzelf positief te positioneren, in hun onmiddellijke omgeving en in de maatschappij. De samenleving heeft een te verouderd beeld van rusthuizen. Rusthuizen kunnen een belangrijke rol spelen, voor de hele bevolking en niet alleen voor de residenten.

Voor de concrete uitvoering van dit plan zal de minister zijn coördinerende rol waarmaken. Hij gelooft echter dat ook het parlement een rol dient te spelen. Hij spoort de parlementsleden aan om alle aspecten van het plan bij de betrokken ministers aan te kaarten in de respectievelijke commissies. Hijzelf zal alle opmerkingen aan zijn collega's overmaken en hen stimuleren.

2. Algemene bespreking

Mevrouw *Marijke Dillen* betreurt dat er zo weinig commissieleden – ook van haar fractie – aanwezig zijn voor de bespreking van dit belangrijke plan. De beperkte aanwezigheid heeft allicht ook te maken met de agendawijziging. Ze begrijpt de praktische bezwaren, maar bepleit toch dat ook andere commissies of ministers zouden worden uitgenodigd bij de bespreking van dergelijke omvattende plannen. Minister *Steven Vanackere* herinnert zich dat er bij andere gelegenheden ook werd gepleit voor een transversale aanpak.

Mevrouw *Marijke Dillen* stelt vast dat de bevoegdheden van Vlaanderen te beperkt zijn voor een volwaardig en omvattend ouderenbeleid. Ook hier is dus een overdracht van bevoegdheden nodig. De Vlaamse Ouderenraad had trouwens opgemerkt dat het Vlaamse ouderenbeleid niet wordt gesitueerd in een federale en Europese context. Deze opmerking is volgens haar terecht. Een echt ouderenbeleid moet passen in een totaalaanpak waarbij alle aspecten op alle niveaus aan bod kunnen komen, ook al behoren ze niet tot de bevoegdheid van de minister. Misschien zou dat het resultaat kunnen zijn van een rondetafelconferentie met alle partijen.

In de inleidende tekst stelt de minister dat hij een stapje verder wil gaan. Hij merkt op dat er invloed wordt uitgeoefend op het ouderenbeleid dat niet tot de Vlaamse bevoegdheid behoort.

Het is opmerkelijk dat er nog geen onderzoek geweest is naar het verschil in levensverwachting tussen mannen en vrouwen. De stijgende levensverwachting bewijst dat er nood is aan een ouderenbeleid dat tegemoet komt aan de positieve evoluties en aan de problemen van de verzilvering. Het eerste ouderenbeleidsplan is een doorbraak. Ze dringt erop aan dat een dergelijk plan voortaan zou worden ingediend bij het begin van de regeerperiode. Nu de regeerperiode al zo ver gevorderd is, is het moeilijk om aan dat plan een resultaatsverbintenis te koppelen.

Het plan is een opsomming van positieve doelstellingen en houdt geen resultaatsverbintenis in. Een concrete timing en concrete budgetten ontbreken. De Vlaamse Regering ontwikkelt een visie op ouder worden. Ondanks een paar kritische bemerkingen, steunt de Vlaams Belangfractie die visie. Op dat vlak zijn alle fracties het allicht eens. Ze vreest echter dat de minister niet over voldoende middelen en mogelijkheden beschikt om deze basisprincipes te realiseren. Een van de grote principes is het waarborgen van de toegang van elke oudere tot de economische en soci-

ale rechten. Er is spijtig genoeg te weinig budgettaire ruimte om dat te realiseren, zeker op korte termijn. De Vlaamse Regering zou de moed moeten hebben om de echte prioriteiten te bepalen. Ze denkt daarbij aan het wegwerken van de wachtlijsten, het stimuleren van het openbaar vervoer en het wegwerken van de infrastructuurleemtes. Bepaalde zaken zouden even naar de achtergrond mogen verdwijnen omdat ze niet echt prioritair zijn. Aan een dergelijke revolutie durft geen enkele minister zich evenwel te wagen.

De minister heeft volgens haar terecht beklemtoond dat het ouderenbeleid een inclusief, samenhangend en gecoördineerd beleid moet zijn en dat de verschillende beleidsniveaus doelgerichte acties moeten ondernemen. Ze hoopt dat de minister zijn collega's geregeld sensibiliseert. Ook federale ministers hebben belangrijke bevoegdheden op dat vlak. Ze hoopt dat de minister, eens er een federale regering is, zijn federale collega's zal motiveren om – in overleg – een echt inclusief en gecoördineerd beleid te voeren.

In de tekst staat dat de minister opdracht zal geven aan alle diensten van het ministerie van de Vlaamse Gemeenschap om het ouderenbeleid voor te bereiden, uit te voeren en te evalueren. Ze hoopt dat deze opdracht niet te vrijblijvend is. Wat is de stand van zaken? Zijn er al resultaten geboekt? Wat is de inbreng van de verschillende ministers?

Het lijvige plan formuleert duidelijke strategische en operationele doelstellingen. De meeste doelstellingen zijn algemeen en betreffen de volledige bevolking. Ze zijn grotendeels overgenomen uit beleidsnota's en beleidsbrieven.

Mevrouw *Mieke Vogels* is blij dat het ouderenbeleidsplan vandaag kan worden besproken. Dat plan vloeit voort uit een voorstel van decreet dat in de vorige regeerperiode is goedgekeurd. Dat heeft nogal wat moeite gekost. De vorige regering was immers van oordeel dat afzonderlijke ouderenraden niet veel zin hadden en dat een inclusief beleid te verkiezen was. Het decreet heeft twee luiken: een Vlaams en een lokaal. Het was immers de bedoeling dat de inspraak van de oudere bevolkingsgroep ook op het lokaal niveau zou gegarandeerd zijn.

Volgens de nota zouden er in 2007 uitvoeringsbesluiten zijn voor het lokale ouderenbeleid. Het jaar 2007 is echter bijna ten einde. Ze wil weten of de minister zijn belofte dit jaar nog zal nakomen.

Ze had gehoopt dat het ouderenbeleidsplan er ietwat anders zou uitzien. Ze merkt op dat de administra-

ties kinderrechtenverslagen opmaken waarbij ze alles bekijken door de bril van het Kinderrechtenverdrag. Dat resulteert in het jaarlijkse verslag over de kinderrechten. Hetzelfde geldt voor de vrouwenrechten. Die rapporten staan naast elkaar en blijven administratief steriel. Daarom is ze het eens met de commentaar van het Ouderenoverlegcomité dat het plan weinig ambitieus is.

Ze had gehoopt op een ambitieus, concreet, transversaal en visionair plan. Ze zal de verschillende aspecten illustreren met een voorbeeld.

Ze kan zich niet van de indruk ontdoen dat deze Vlaamse Regering – en daarbij heeft ze het niet over minister Vanackere – weinig oog heeft voor wie niet actief is op de arbeidsmarkt. De regering heeft vooral oog voor de hardwerkende tweeverdieners. De verzilverde bevolkingsgroep wordt nochtans steeds groter. Een dergelijke trend zou men met een ouderenbeleidsplan kunnen opvolgen, maar op dat vlak blijft ze op haar honger zitten.

Dat dit plan te weinig ambitieus is, illustreert ze aan de hand van de basismobiliteit. Een plan van de vorige regering stelde dat de basismobiliteit tegen 2007 voor negentig percent gerealiseerd zou moeten zijn. Dat is echter absoluut niet het geval, zeker niet voor de oudere medemens. Niet alle haltes zijn voor hen geschikt. Soms moeten ze dan ook aan een verder van huis gelegen halte op- of afstappen.

Het plan is ook te weinig concreet. De gegevensanalyse is interessant, maar het beleidsplan zelf heeft er weinig mee te maken. De investeringen in de thuiszorg volgen de demografische evolutie niet, noch in de vorige noch in de huidige regeerperiode. Dat vergt immers een jaarlijkse stijging van 4 percent. Momenteel is de stijging echter amper 2,5 percent. Hetzelfde geldt voor de rusthuizen. Tegen 2010 zouden er 13.000 extra plaatsen moeten komen in rusthuizen en 14.000 in serviceflats. Er is dus een groot verschil tussen woord en daad. De gegevens zijn correct, maar het plan zegt niet hoe de doelstellingen zullen worden gerealiseerd. Er wordt verwezen naar een woonzorgdecreet, maar dat is verder weg dan ooit. Het debat over een band tussen wonen en welzijn, op gang getrokken door de heer Dehaene, zit in het slop. Ook daarvoor zijn er geen concrete plannen.

Het plan is onvoldoende transversaal. Het is een samenraapsel van voornemens van verschillende ministers. De komende generatie ouderen, de baby-

boomers, zijn minder honkvast dan de huidige. Ze verkopen hun huis en gaan in een appartement wonen. Op dit moment zijn de wachtlijsten voor serviceflats lang. Het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen stelt vast dat er 12.000 tot 13.000 nieuwe woningen zouden moeten bijkomen tegen 2020. Met die kennis in het achterhoofd zou de regering best massaal investeren in serviceflats. Dat is een goed transversaal beleid. Met de bouw van 12.000 serviceflats komen er 12.000 eengezinswoningen vrij.

Op vraag van de minister verduidelijkt mevrouw Vogels dat er in Antwerpen 12.000 mensen op de wachtlijst staan voor een serviceflat. De overgrote meerderheid van hen is eigenaar van zijn woning en blijft noodgedwongen in zijn huis wonen. In dat huis wordt niet meer geïnvesteerd. Deze huizen zijn ook slecht geïsoleerd. De waarde ervan daalt dus. Als deze kwestie naar de commissie Wonen doorverwezen wordt, is er geen sprake van een transversaal beleid. Wonen en welzijn hangen samen. Beide beleidsdomeinen moeten veel meer samenwerken. Voorlopig komt daar niets van in huis. Door serviceflats te bouwen worden de wachtlijsten kleiner en komen er meer eengezinswoningen op de markt waarin jonge gezinnen dan kunnen investeren.

Mevrouw Vogels denkt niet dat de babyboomers willen wonen in de rusthuizen zoals die er nu uitzien. De gemiddelde leeftijd waarop iemand naar een rusthuis gaat, stijgt jaar na jaar. Het Vlaamse beleid om de mensen zo lang mogelijk thuis te laten blijven, is succesvol. De meeste mensen gaan pas naar een rusthuis als ze echt niet anders kunnen, vaak om er te sterven. De rusthuizen zijn meer en meer sterfhuizen. Het gaat niet meer op om verder te investeren in rusthuizen: woonzorgzones zijn de toekomst. Voor een verzilverend Vlaanderen is het nodig dat alle soorten opvang in een wijk aanwezig zijn. Dat maakt het mogelijk om in te spelen op de specifieke behoeften van de ouderen. Het huidige concept van rusthuizen biedt geen antwoord op de problemen van allochtone ouderen. Bij wijkgebonden woonzorgzones is dat wel het geval. In die zones kunnen – zoals in de gehandicaptenzorg – serviceflats gekoppeld worden aan diensten voor hulpverlening bij de activiteiten van het dagelijks leven (ADL-diensten) met een permanentiesysteem.

Het plan is ook weinig creatief maar blijft op de platgetreden paden. Iedere minister blijft binnen zijn bevoegdheid. Er is niet nagedacht over de manier waarop ministers kunnen samenwerken aan een toe-

komstgericht concept voor de verzilverende samenleving.

De tweespalt palliatieve zorg en euthanasie ligt moeilijk in de rusthuizen, nog meer dan in de ziekenhuizen. Vaak worden mensen die levensmoe zijn, met een lapmiddel wandelen gestuurd. De komende generatie ouderen zal daar veel meer mee bezig zijn. Ook de vaststelling dat het aantal zelfmoorden bij ouderen toeneemt, bewijst dat het nodig is om daarover na te denken. Dat bedoelt ze als ze zegt dat het plan weinig visionair is.

Mevrouw *Elke Roex* stelt voor om voortaan te spreken over het Vlaamse Zilverplan, naar analogie met het Zilverfonds. Het Ouderenbeleidsplan reikt tot 2009, maar Vlaanderen heeft behoefte aan een visie op langere termijn.

De gezondheidsenquête wijst uit dat het aantal langdurige handicaps, ziektes of aandoeningen stijgt met de leeftijd. De vraag rijst opnieuw of de leeftijdsgrens van 65 jaar nog relevant is voor alle maatregelen voor personen met een handicap. Langer comfortabel thuis wonen vergt een sterk hulpmiddelenbeleid voor ouderen. Is het daarom niet aangewezen om een aantal financiële en organisatorische beschotten weg te werken?

De Vlaamse Regering zou in 2007 uitvoeringsbesluiten opstellen voor het lokale ouderenbeleid. Wat is de stand van zaken? Hoe ver staat het met het woonzorgdecreet? In dat decreet spelen de verschillende werkvormen een rol. Het uitbouwen van voorzieningen, het uitbreiden van de thuiszorg en het uitwerken van nieuwe werkvormen vormen daarvan een onderdeel. Als de programmering van al deze werkvormen realiteit wordt, ontstaan er automatisch woonzorgzones. Dan zijn alle werkvormen overal aanwezig.

Ook voor de programmering is een langetermijnperspectief nodig. Er zijn misschien argumenten om te zeggen dat een groei van 2,5 percent de demografische evolutie volgt, maar toch blijven er grote tekorten bestaan. Een actualisering van de programmeringscijfers mag geen taboe zijn.

Ze suggereert om de afzonderlijke hoofdstukken van dit plan te bespreken in de commissies die daarvoor bevoegd zijn, zoals dat al gebeurt voor de rapporten van de ombudsman en van de kinderrechtencommissie.

Daarbij moet men ook een verband leggen met de Europese maatregelen.

De minister baseert zich graag op cijfers. Ook in een omvattend zilverplan is het belangrijk om te beschikken over goed cijfer- en onderzoeksmateriaal uit binnen- en buitenland. De kennis komt echter niet altijd samen omdat het ouderenbeleid versnipperd is over verschillende beleidsdomeinen. Daarom zou het niet slecht zijn om een kenniscentrum over ouderen op te richten, zoals er al een bestaat in Nederland. Er zijn ook Nederlandse websites met innovatieve woon- en zorgprojecten voor ouderen. Een kenniscentrum kan ook helpen om uit de traditionele denkpatronen te stappen. Ze wil weten of de minister een dergelijk initiatief zal nemen.

De heer *Tom Dehaene* gaat graag in op de suggestie van de minister om de andere ministers geregeld te ondervragen over de uitvoering van hun actiepunten. Hij zal daarvoor zijn hele fractie mobiliseren. In de nota staat dat er geregeld overleg is tussen de kabinetten. De spreker pleit voor een jaarlijkse themaministerraad over dit beleidsplan. De verzilvering is inderdaad een geweldige kans. Een langetermijnvisie is nodig. Dit is het eerste plan. Het is een basis voor de volgende plannen die allicht nog veel boeiender en concreter zullen zijn. Ze zullen een langetermijnvisie bevatten, eventueel over de grenzen van de regeerperiode heen. Hij is bereid om op dat moment te debatteren over de twee bestaande leeftijdsdiscriminaties in welzijn, namelijk voor de gehandicaptenmaatregelen en voor de screening van borstkanker.

In het plan staan veel goede acties. Soms is het echter al te veel een opsomming zonder aandacht voor de resultaten. Daarvoor vraagt hij aandacht in een volgend plan. Ook een budgettaire raming zou welkom zijn.

Hij meent dat men zoveel mogelijk beleidsniveaus moet betrekken bij de uitvoering van het plan. Hij is het eens met de suggestie van de Vlaamse Ouderenraad om ook de provincies daarbij te betrekken. Hij wil echter ook het Europese en het internationale niveau daarbij betrekken. CD&V staat nog altijd achter de eis voor homogene bevoegdheidspakketten. Dit is daartoe het domein bij uitstek. Hij is voorstander van een goede voorbereiding van het volgende plan, in 2009, in overleg met de sector. Hij wil daar volgend jaar mee beginnen. Dit eerste plan is een goede basis.

Hij pleit voor een goede samenwerking tussen de bevoegdheidsdomeinen, bijvoorbeeld met de minister van Wonen voor het woonzorgdecreet. Dat is niet gemakkelijk, maar in de loop van deze regeerperiode zijn er al vorderingen gemaakt. Hij is het niet eens met de opvatting van mevrouw Vogels over de nood aan meer serviceflats.

Mevrouw *Vera Van der Borgh* hoopt dat deze bespreking de aanzet zal vormen tot gerichte initiatieven. Het plan bevat veel positieve aspecten, maar toch heeft ze een aantal opmerkingen. Ze heeft de indruk dat het plan te algemeen is. Ze heeft tevergeefs gezocht naar nieuwe initiatieven voor zorg op maat, voor een vraaggestuurd en gedifferentieerd beleid. Naast de senioren zijn er nu ook de mediorren, en allicht zal de groep van de ouderen nog verder opgesplitst worden. Elke groep vergt een verschillend beleid. Ook over de betaalbaarheid van het aanbod, over het rustoord van de toekomst en over de thuisverzorging voor zwaar zieken worden onvoldoende nieuwe ideeën gelanceerd.

Minister *Steven Vanackere* is het ermee eens dat men voortaan van bij het begin van de regeerperiode de actiepunten van de diverse ministers voor de senioren zou moeten kennen. Daarom heeft hij afgesproken dat het departement Volksgezondheid, waarvan de leidend ambtenaar de voorzitter was van de ambtelijke werkgroep die het huidige beleidsplan voorbereidde, in 2008 samen met de Vlaamse Ouderenraad zal starten met de opmaak van het volgende ouderenbeleidsplan 2010-2014. Natuurlijk zullen de beleidsverantwoordelijken daarop nog een eigen stempel kunnen drukken. Op die manier kunnen nu al bepaalde klemtonen worden gelegd die eventueel ook kunnen worden gebruikt bij de volgende regersonderhandelingen.

Misschien is het plan onvoldoende ambitieus en mist het een visionaire bevoegdheid. Iedereen erkent echter dat het een belangrijke stap is om alle Vlaamse ministers te mobiliseren. De Vlaamse Ouderenraad apprecieerde de inspanning om op een transversale manier de verschillende ministers te betrekken bij het proces. Dat is trouwens een van de redenen waarom de minister gemotiveerd is om de ouderenraad te betrekken bij de opmaak van het plan.

De minister vindt het ook belangrijk om te leren uit de huidige processen. Daarom zal hij aan de andere Vlaamse ministers vragen om tegen begin 2009 een evaluatie te maken via een administratieve werkgroep.

Zo kan men nagaan in welke mate de ministers hun engagementen nagekomen zijn.

Verskillende parlementsleden informeerden naar de stand van zaken van de uitvoering van twee decreten, namelijk het woonzorgdecreet en het ouderenparticipatiedecreet. Diverse werkgroepen hebben op dit vlak al heel wat werk verricht, mee geïnitieerd en gestimuleerd door de sector. Nu komt er een decretale neerslag van de vele initiatieven, wat een actualisering van de regelgeving mogelijk maakt. De minister wil daarbij vertrekken van de bestaande decreten, meer bepaald het Thuiszorgdecreet en het Ouderendecreet. Hij werkt aan de actualisering van beide decreten en wil dat toetsen bij de actoren van het werkveld. Het is nog niet duidelijk of dat zal resulteren in een actualisering van de twee decreten of in een nieuw geïntegreerd decreet. De minister wil in elk geval een actueel en flexibel kader creëren waarbij een oudere aangepaste zorg kan krijgen, of hij nu in een thuisvervangend milieu, dus in een woonzorgcentrum verblijft, of in zijn thuismilieu, al dan niet met thuisondersteunende omkadering zoals het kortverblijf en de dagverzorging. Het is inderdaad belangrijk om van die tweedeling over te gaan naar een continuüm. De voorkeur van de minister gaat uit naar een snelle decretale regeling. Hij denkt dat hij tegen medio 2008 een parlementair initiatief zal kunnen nemen.

Voor het ouderenparticipatiedecreet is er 148.000 euro beschikbaar. Tot eind 2007 loopt er een gewaardeerd project bij de Vlaamse Vereniging van Steden en Gemeenten (VVSOG). Dit project geeft de lokale besturen de mogelijkheid om een specifieke vorming voor ouderenbeleidscoördinatoren te ondersteunen. Dat blijkt een groot succes te zijn. De minister onderzoekt hoe hij, samen met de VVSOG, op de behoeften van de lokale besturen kan inspelen. Ook voorlichting over de lokale seniorenraden staat op het programma.

De minister neemt aan dat mevrouw Vogels bedoelt dat de hele regering te weinig inspanningen gedaan heeft voor de bouw van serviceflats en niet alleen de minister van Welzijn. Mevrouw *Mieke Vogels* zegt dat serviceflats, via de bevak nv Serviceflats Invest, de bevoegdheid zijn van de minister van Welzijn. In die zin moet deze minister zorgen voor de middelen.

Minister *Steven Vanackere* stelt dat dit hem voor een nieuw dilemma plaatst. Een groter aantal serviceflats valt niet noodzakelijk te rijmen met het reduceren van het mattheuseffect. Als het geheel van de

Vlaamse bevolking een behoorlijke woning moet krijgen, bij voorkeur een serviceflat, dan moeten de budgetten fenomenaal hoog zijn. Wat gebeurt er dan met diegenen die, ondanks jarenlang hard werken en sparen, geen eigen woning verworven hebben?

Mevrouw *Mieke Vogels* zegt dat de serviceflats – net zoals de rusthuizen – voorheen gefinancierd werden via het Vlaams Infrastructuurfonds voor Persoonsgebonden Aangelegenheden (VIPA). De vraag naar dergelijke flats nam enorm toe. Het is een verdienste van mevrouw Wivina Demeester-De Meyer dat ze voorstelde om ter zake te zoeken naar publiek-private samenwerking (PPS). Eigenlijk was de bevak nv Serviceflats Invest een mooi concept waarbij zowel Openbare Centra voor Maatschappelijk Welzijn (OCMW) als private verenigingen zonder winstoogmerk (vzw) konden inschrijven om via PPS op een versnelde manier serviceflats te realiseren. Het probleem is dat een aantal initiatiefnemers, vooral uit de private sector, dat nooit hebben gewaardeerd. Ze zijn altijd boos gebleven over het stoppen van de VIPA-subsidiëring die tot zestig percent van de financiering direct op tafel legde. De hoop van mevrouw Demeester-De Meyer dat er door de PPS-constructie veel serviceflats gebouwd zouden worden, is nooit gerealiseerd. Er is wel voldoende kapitaal verzameld, maar er waren onvoldoende initiatiefnemers. De meeste serviceflats via de bevak (beleggingsvennootschap met vast kapitaal) zijn gecreëerd door de OCMW's die er een inkomensgebonden huurprijs voor vroegen. Dat heeft dus niets te maken met het mattheuseffect, maar wel met een bijzondere manier van investeren.

De PPS is geen succes geworden. Daardoor zijn er neveninitiatieven ontstaan die wel nog via de sociale huisvesting gefinancierd zijn. Kortom, er is een kluwen van diverse soorten serviceflats. In het begin van de regeerperiode heeft het parlement gezegd dat de ministers van Welzijn en van Wonen absoluut moesten samenwerken om alle puzzelstukjes samen te leggen. In de vorige regeerperiode heeft mevrouw Vogels dat ook geprobeerd, maar toen zijn er vijf ministers van Wonen geweest. Daarom was het moeilijk om afspraken te maken.

Minister *Steven Vanackere* vindt toch dat dit met het mattheuseffect te maken heeft. De vraag is wie de serviceflats moet financieren, de Vlaamse overheid of de privésector.

De heer *Bart Caron* zegt dat die vraag, ongeacht het bevaksysteem, geldt voor elke sociale uitgave. Er wor-

den bijvoorbeeld inspanningen geleverd om privékapitaal te mobiliseren voor de socialewoningbouw. Hij heeft er geen problemen mee om aldus middelen te mobiliseren als men daarmee de doelstellingen kan bereiken. Er worden veel fiscale instrumenten ingezet voor doelstellingen die minder edel zijn. Zo kunnen mensen met meer financiële middelen ervoor zorgen dat er minder druk komt op de sociale voorzieningen, zij het voor aanleunwoningen, kangoeroewoningen of sociale woningen. Voor de OCMW's is het interessanter om een beroep te kunnen doen om privémiddelen dan om louter met eigen middelen te bouwen.

Men moet allicht nadenken over een duidelijker systeem dat beter de tijd kan doorstaan dan het huidige. Als men het wonen voor ouderen wil faciliteren met sociale middelen, zal dat de samenleving nog meer kosten. De socialewoningbouw slurpt veel middelen op. Het komt erop aan sectoroverschrijdende, intelligente systemen te vinden. Dat is het probleem dat mevrouw Vogels aankaart.

Minister *Steven Vanackere* stelt dat de tussenkomst van de heer Caron duidelijk aantoonde dat zijn opmerking over het mattheuseffect niet compleet naast de kwestie is. Als de overheid geld inzet, moet ze goed opletten dat dat geld niet in de eerste plaats gaat naar mensen al zelfredzaam zijn op materieel vlak. De minister van Welzijn kan bijvoorbeeld geen perfecte zorggarantie bieden aan gehandicapten. Daarom wil hij erover waken dat de middelen voor wonen die opdracht niet nog meer hypothekeren. Een samenwerking met de privésector impliceert misschien ook wel dat diegenen bediend worden die uit zichzelf al over voldoende middelen beschikken. Een gelijkschakeling waarbij iedereen toegang heeft tot die diensten, vergt overheidsmiddelen.

Mevrouw *Mieke Vogels* gaat door over het systeem van mevrouw Demeester-De Meyer. Ze vindt dat een goed systeem. Het is de bedoeling dat jonge kapitaalkrachtige senioren geld storten in een bevak. Met dat geld kan een vzw of een OCMW serviceflats bouwen die dan ter beschikking worden gesteld van 75-plussers die behoefte hebben aan een meer beschutte vorm van wonen. Als de senioren die tien aandelen hebben, 75 jaar oud zijn, krijgen ze voorrang bij de toekenning van de serviceflats. Het systeem slibt echter dicht omdat er onvoldoende initiatiefnemers zijn. Met de bevak was afgesproken dat men alleen op deze manier beschutte woonvormen zou bouwen voor senioren. De socialehuisvestingssector is echter aanleunwoningen gaan bouwen, waardoor er aller-

hande problemen zijn om het contract met de bevak na te komen. Eigenlijk vraagt de spreker om in het verlengde van het initiatief van mevrouw Demeester-De Meyer opnieuw een systeem uit te werken om geld te mobiliseren van rijkere jonge senioren. Dat is geen verwijt maar eerder een aanzet tot discussie.

Mevrouw *Veerle Heeren* stelt dat het bevakstelsel goed was in zijn tijd, maar dat het geen successtory is geworden. In het regeerakkoord is sprake van initiatieven inzake de woonbevak. De verdienste van het ouderenbeleidsplan is dat het debat over de toekomst wordt geopend: wat mag wonen kosten en wat mag welzijn kosten. In die zin treedt ze de minister bij dat hij een zorggarantie wil geven aan iedereen en dat hij zijn middelen wil reserveren.

In het departement Wonen moeten initiatieven genomen worden voor wonen. Ze vindt dat de samenwerking tussen Wonen en Welzijn onvoldoende opgeschoten is. In deze regeerperiode rest er slechts anderhalf jaar en dat is een relatief korte periode. Zij bekijkt het echter op langere termijn. Ze denkt dat het departement Wonen zich zal moeten aanpassen aan de woonmarkt. De statistische gegevens zijn een goede basis voor een reorganisatie. De vergrijzing noopt tot een debat. Wonen en welzijn zullen elkaar daarin moeten vinden.

De PPS is over het algemeen geen succes gebleken. In het garantiefonds voor de socialewoningbouw is er 25 miljoen euro voor amper 224 woningen. De toverformule is nog niet gevonden.

De heer *Tom Dehaene* nuanceert de stelling van mevrouw Vogels dat er geen initiatiefnemers waren voor de bevak nv Serviceflats Invest. Veel besturen hebben serviceflats gebouwd, zij het niet in samenwerking met de bevak. De voornaamste reden daarvan was dat er in de bevak een vaste rentevoet opgenomen was. Daarbij ging men uit van de veronderstelling dat de rentevoet niet verder zou dalen. De intrestvoet is echter wel gedaald waardoor het voor de besturen interessanter was om zelf een lening aan te gaan. Dat maakte de bevakformule op dat ogenblik minder interessant. Hij staat nog altijd achter die formule, die trouwens verlengd is. Als men de juiste conclusies trekt, kan er volgens hem een nieuwe bevak worden gemaakt, die wel resultaten oplevert.

Hij deelt de teleurstelling over de samenwerking tussen Welzijn en Wonen. Toch kan men niet zeggen dat er niets gebeurt. Hij denkt daarbij onder meer aan de

renovatiepremie. Dergelijke initiatieven zullen zorgen voor een betere samenwerking, zonder overheveling van budgetten. Net als mevrouw Heeren vraagt hij in de commissie Wonen meer aandacht voor levenslang wonen, zodat alle nieuwe woningen toegankelijk zijn voor minder mobiele personen.

Ook mevrouw *Vera Van der Borcht* ziet nog iets in het bevakstelsel. Vooral de OCMW's zijn initiatiefnemers geweest. Een van de redenen van het beperkte succes is dat de investeerders wel de garantie hebben gekregen op een serviceflat, maar dat ze op dit ogenblik geen inspraak hebben over de ligging van die flat. De heer *Tom Dehaene* denkt dat dit niet helemaal correct is. De aandelen werden en worden zeer snel verkocht.

Mevrouw *Vera Van der Borcht* zegt dat de consequenties nu pas duidelijk worden, nu de eerste investeerders recht hebben op hun flat. Het vergt allicht inventiviteit om de formule aantrekkelijk te houden. Ze bepleit dat Wonen en Welzijn samen de middelen zouden verzamelen om de openbare besturen de huidige mogelijkheid te blijven geven.

Mevrouw *Veerle Heeren* vindt dat het ouderenbeleid een gezamenlijke opgave is voor de beleidsdomeinen Welzijn en Wonen. Tot nog toe blijft iedereen te veel binnen zijn eigen domein. Door de toenemende vergrijzing zullen deze departementen elkaar wel moeten vinden in de nabije toekomst.

De heer *Luc Martens*, voorzitter, resumeert dat iedereen het erover eens is dat de overheid een rol moet spelen bij het wegwerken van het tekort aan serviceflats. Het is ook geen punt van discussie dat de beide departementen een rol hebben. Hij merkt wel op dat veel mensen hun huidige woning zouden kunnen aanpassen aan hun evoluerende behoeften, mits enige begeleiding. Nu gebeurt dat slechts occasioneel. Er is geen systematisch beleid, of althans, de bevolking merkt dat niet. Hij verwijst daarmee niet alleen naar domotica, maar ook naar elementen als meubilair en verlichting. Daarover is er veel expertise, maar een meer samenhangend beeld is noodzakelijk. Dat zou zelfs tot innovatieve producten kunnen leiden die ook op andere markten rendabel kunnen zijn. Alle ministers moeten daaraan de nodige aandacht besteden.

Minister *Steven Vanackere* zegt dat de renovatiepremie voor het levensloopbestendig bouwen of verbouwen in die richting gaat. Een vergrijzende samenleving waar meer dan 70 procent van de inwoners een eigen

woning bezit en daar een band mee heeft, moet eerst inzetten op maatregelen om die woning aan te passen. Dat is de reden waarom de dienstencentra zich meer moeten toelagen op goed advies en begeleiding bij het aanpassen van de woning.

De minister bevestigt dat de bevak nv Serviceflats Invest verlengd is. Hij staat welwillend tegenover inspanningen voor het wonen van ouderen, maar als functioneel minister moet hij zijn budget bewaken, want dat staat onder druk. Welzijn moet vooral zorgen voor wie dat het meest nodig heeft. Dat is de prioriteit. Het heeft natuurlijk altijd te maken met de woonomgeving, maar wonen is niet de eerste opdracht. Een beter overleg tussen de departementen Welzijn en Wonen is inderdaad nodig.

Mevrouw *Vera Van der Borgh* stelt dat de discussie over de serviceflats haar alleen maar gesterkt heeft in de mening dat iedereen baat heeft bij een overleg tussen zoveel mogelijk partners over de uitdagingen van de toekomst. De minister moet inderdaad keuzes maken.

3. Hoofdstuk 1 ‘Gezond en wel, ook op latere leeftijd’

Mevrouw *Marijke Dillen* stelt vast dat de minister hier verschillende strategische doelstellingen formuleert. De eerste is het terugdringen van de cumulatieve effecten van factoren die de kans op ziekte verhogen. Behalve voor het borstkankeronderzoek gaat het hier hoofdzakelijk om preventiecampagnes die niet specifiek op ouderen gericht zijn. Inzake het borstkankeronderzoek vraagt ze of de minister de leeftijdsbeperking tot 69 jaar in de toekomst wil wegwerken. De ziekte komt immers ook na die leeftijd voor en bovendien is het een discriminatie. In de concrete doelstellingen wijst de minister op een onderzoek naar de haalbaarheid van darmkanker-screening. Ze wil weten wat de stand van zaken is met betrekking tot de onderzoeken die al in de vorige regeerperiode werden aangekondigd.

De tweede strategische doelstelling is het voeren van een beleid dat gericht is op het voorkomen van gezondheidsproblemen. De minister belooft aandacht voor valpreventie, maar er is meer nodig. Mevrouw *Dillen* pleit voor een ruimere aandacht voor osteoporose en voor preventie vanaf zeer jonge leeftijd. Verder vraagt de Vlaamse Ouderenraad aandacht voor een tijdige screening van gehoor en gezicht. Gezien

het belang van de zintuigen voor de zelfredzaamheid en de communicatie, sluit ze zich daarbij aan. Een ander punt betreft het waarborgen dat ouderen in ziekenhuizen en zorginstellingen de juiste voedingsstoffen krijgen. Ze wil weten wat de stand van zaken is met betrekking tot de maatregelen die de vorige minister beloofde.

Ook de bezorgdheid voor het waarborgen van de gelijke toegang tot de zorg is volgens haar terecht. Er zijn financiële knelpunten: rusthuizen en serviceflats zijn voor veel ouderen onbetaalbaar. De minister nam al maatregelen rond de transparantie van facturen en de erkenningsnormen, maar dat volstaat niet. Er zijn ook onvoldoende voorzieningen. Programmering wordt steeds belangrijker naarmate de vergrijzing toeneemt. De rust- en verzorgingstehuizen kampen met plaatsgebrek. Er zijn lange wachtlijsten. De gemiddelde wachttijd bedraagt ondertussen bijna twee jaar, en voor een serviceflat zelfs drie tot vier jaar. Er zijn 12.500 serviceflats in Vlaanderen en er zijn er 6000 gepland. De vraag is echter veel hoger. Volgens Serviceflats Invest nv bedraagt het tekort meer dan 18.000 flats. Het is goed dat de minister de bouw en de vernieuwbouw van voorzieningen wil versnellen, maar er zullen meer inspanningen nodig zijn. In april beloofde minister Vervotte in de commissie dat de wachtlijsten voor rusthuizen nog in 2007 weggewerkt zouden zijn.

De heer *Tom Dehaene* merkt op dat het ging over de wachtlijsten van het Vlaams Infrastructuurfonds voor Persoonsgebonden Aangelegenheden (VIPA). Dankzij de alternatieve financiering kan een initiatiefnemer die wil bouwen, daar snel aan beginnen. Mevrouw *Marijke Dillen* blijft erbij dat de uitspraken van minister Vervotte verder gingen en dat zij niet waargemaakt zullen worden. Minister *Steven Vanackere* sluit zich aan bij de heer Dehaene. In april ging het om wachtende voorzieningen of initiatiefnemers. Die wachtlijst zal tegen het einde van het jaar niet meer bestaan. Mevrouw *Marijke Dillen* herhaalt dat minister Vervotte in de media verklaarde dat de wachtlijsten zouden zijn weggewerkt. Dat heeft bij de mensen een illusie gecreëerd. Zij betreurt trouwens het algemene gebrek aan interesse van de media voor dit belangrijke probleem. Ze concludeert dat de noden groot blijven, ook al worden er inspanningen geleverd. Daarom moet men blijven nadenken over alternatieve mogelijkheden, zoals de nieuwe formule van het Antwerpse OCMW. Zij vraagt of de minister met een dergelijk onderzoek bezig is.

Een ander probleem is het personeelstekort. Er is nood aan uitbreiding, om twee redenen: omwille van de arbeidsomstandigheden maar ook omwille van het sociale aspect van een comfortabele begeleiding. Het personeel is van goede wil, maar heeft te weinig tijd om aandacht te besteden aan het menselijke contact, in het bijzonder voor hulpbehoevende ouderen. Ze vraagt of er ruimte kan worden vrijgemaakt voor meer personeel.

Ook bij de personen met een handicap neemt de levensverwachting toe. Ze vraagt dringend om meer aandacht en om een specifiek plan voor hun opvang. De uitbreiding van de gezinszorg bedraagt 2,5 procent, maar in het regeerakkoord is sprake van 4 procent. Er is dus een inhaalbeweging nodig inzake programmering.

Verder moet ook de mantelzorg beter ondersteund worden. De mantelzorg komt aan bod in het plan, met hoopgevende cijfers trouwens. Zij pleit voor meer aandacht voor crisisopvang, voor het geval dat de mantelzorger door onvoorziene omstandigheden tijdelijk of definitief moet afhaken. Diezelfde bijkomende ondersteuning is ook nodig voor mantelzorgers bij personen met een psychische problematiek. Ze wil weten welke concrete maatregelen de minister neemt ten behoeve van deze groep.

Tot haar verbazing besteedt het plan volgens haar onvoldoende aandacht aan dementie. In Vlaanderen is bij naar schatting 135.000 personen dementie vastgesteld. Dat aantal verdubbelt elke twintig jaar. Tegen 2020 zouden er meer dan 200.000 personen met dementie zijn. Mevrouw Dillen pleit voor de uitwerking en de financiële ondersteuning van een kwaliteitsvolle zorg voor deze mensen en hun omgeving. De professionele hulpverleners moeten meer en beter worden geïnformeerd over de mogelijkheden en de beperkingen van de betrokkenen, met het oog op meer levenskwaliteit. Ze pleit voor meer aandacht voor dit thema tijdens de opleiding.

De cijfers over de geestelijke gezondheid bij ouderen zijn vrij verontrustend. De gezondheidsenquête leert dat 22 procent van de bevolking van boven de 65 jaar zich in een toestand van geestelijk onwelbevinden bevindt. Bij vrouwen boven de 85 jaar is dat zelfs 32 procent. Er zijn dus veel depressieve aandoeningen. Mevrouw Dillen pleit voor waakzaamheid en voor een versnelde realisatie van de operationele doelstellingen in het plan.

Mevrouw *Elke Roex* is blij met het onderdeel diversiteit. De laatste jaren was er in de algemene beleids-

plannen veel te weinig aandacht voor dat aspect. Iedereen is het erover eens dat er meer thuiszorg moet komen, ook al zijn er rationele argumenten om de aangroei te beperken tot een bepaald percentage. Zij pleit ervoor om hierover minstens een debat op te starten.

Ze is blij dat ook de Vlaamse Ouderenraad zich zorgen begint te maken over de bedreigde toegankelijkheid van de gezondheidszorgen, meer bepaald over de stijging van de kostprijs van de zorg en over de commercialisering van de zorg. Ze geeft het voorbeeld van een aantal Brusselse rusthuizen die werden overgenomen door een grote groep. De markt is sterk aan het veranderen. Ze stelt dat de overheid die uitdaging onder ogen moet durven zien en kordaat moet durven optreden.

De Vlaamse Ouderenraad maakte opmerkingen over een aantal decreten, onder meer het Woonzorgdecreet, het Thuiszorgdecreet en het Eerstelijnsgezondheidszorgdecreet. Het antwoord van de regering is vaak dat de inwerkingtreding voor binnenkort is. Ze informeert naar de stand van zaken. Inzake het Woonzorgdecreet staat er in het antwoord van de regering dat de conceptnota verdeeld is. Deze nota zou voor het zomerreces besproken worden in de Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid en Gezin. Dat is tot nog toe niet gebeurd. De minister schijnt niet zonder meer te willen voortgaan op het pad van zijn voorganger, maar de discussie in het parlement zou volgens haar spoedig moeten plaatsvinden.

De heer *Tom Dehaene* kijkt uit naar de gezondheidsconferentie van 2008, in het bijzonder voor wat diabetes betreft. Als dat probleem niet wordt aangepakt, zou het een epidemische vorm kunnen aannemen die de verzilvering verkleurt. Inzake de zorgverzekering is hij tevreden dat de tussenkomsten van de zorgverzekering nog in deze regeerperiode zullen gelijkgetrokken worden op 125 euro, zowel voor de thuiszorg als voor de residentiële zorg. Als men mensen zo lang mogelijk in hun thuisomgeving wil houden, moet men hen daar inderdaad niet voor straffen. In dit verband pleit hij ervoor om tegen het volgende plan een indexering van het bedrag te overwegen. De stijging van de dagprijzen in de rusthuizen heeft het genoemde bedrag immers volledig opgesoupeerd. Zijn fractie blijft ook voorstander van het verbinden van de bijdragen aan de inkomsten, ook al beseft men dat zulks in de praktijk niet gemakkelijk zal zijn.

De CD&V-fractie vindt het een goede zaak dat de wachtlijst voor VIPA-dossiers, die inmiddels was opgelopen tot bijna zeven jaar, kan weggewerkt

worden dankzij de alternatieve financiering. In het Vlaams Ouderenbeleidsplan worden vier aanpassingen opgenomen. Op pagina 61 gaat het over de vierde aanpassing, namelijk een vereenvoudiging van de procedure. In dat verband vraagt hij meer uitleg en een datum. Hij vraagt ook dat de Vlaamse overheid aan de initiatiefnemers zou vragen om reeds tijdens de bouwfase aandacht te besteden aan de meticilline-resistente staphylococcus aureus (MRSA). Een preventieve aanpak is belangrijk, vooral omwille van het menselijk leed dat kan worden voorkomen, maar ook op financieel vlak.

Verder is hij blij dat het plan nogmaals bevestigt dat de overgrote meerderheid van de mensen zolang mogelijk thuis wil blijven, in hun vertrouwde omgeving. De ondersteuning van die optie door het plan is dan ook terecht. Als men de mensen aanmoedigt om te verhuizen, zoals mevrouw Vogels suggereerde, haalt men hen weg uit hun sociale netwerk. Daardoor wordt mantelzorg minder evident. Thuiszorg is dus zeer belangrijk. In dat verband verwacht hij veel van de nieuwe technologieën. Er lopen een aantal projecten, onder meer rond dementie. Hij denkt dat de eerste resultaten daarvan nog dit jaar kunnen worden verwacht. Hij pleit ervoor om de volgende jaren een budget voor domotica uit te trekken, zelfs los van de resultaten van die projecten.

Dementie zal de komende jaren een belangrijk probleem worden. Hij wil weten of de minister al iets kan vertellen over de vernieuwing van de lopende convenants? Op dit punt is er een scheef trekking in de financiering van de rusthuizen vanuit het Rijksinstituut voor ziekte- en invaliditeitsverzekering (RIZIV). De zorg voor dementerende personen wordt door de Katz-schaal onderschat. Hoeveel staat het met het Resident Assessment Instrument (RAI), de nieuwe inschalingsmethode die op het federale niveau wordt overwogen? Houdt die schaal rekening met dementie? Hij vraagt ook aandacht voor jongere dementerenden. Meer en meer jongere mensen worden immers getroffen door dementie.

De heer Dehaene erkent dat de groei van vier procent niet werd gerealiseerd in de programmatie van de gezinszorg. De groei is echter wel dubbel zo groot als in de vorige regeerperiode. Als men gelijke tred kan houden met de toename van de betrokken bevolkingsgroep, dan neemt de achterstand alvast niet langer toe. Bovendien moet men ook voldoende verzorgend personeel vinden. Men mag het personeelstekort niet onderschatten. Minister *Steven Vanackere*

merkt op dat het geheel van de Vlaamse rusthuizen vandaag de normen van het RIZIV voor personeelsbezetting haalt. Er is zelfs sprake van een overtal ten opzichte van dat minimum. Dat betekent niet dat hij het signaal van de rusthuizen dat ze moeite hebben om personeel te vinden, niet ernstig neemt. Mevrouw *Vera Van der Borgh*t weet dat sommige voorzieningen zelfs het minimum aan verpleegkundigen niet halen. De heer *Tom Dehaene* wijst erop dat men boven de te beperkte norm moet gaan om een degelijke zorg te kunnen geven aan de bewoners. Dan wordt het moeilijk om het kader op te vullen. Wat ook een rol speelt is de beperkte aantrekkingskracht van de sector op verpleegkundigen.

Hij pleit voor reflectie over de vraag of men op termijn de mensen nog meer wil aanmoedigen om zo lang mogelijk in hun vertrouwde omgeving te blijven, dan wel of men meer aangepaste woongelegenheden – in welke vorm dan ook – moet creëren. Verder is hij ook blij met de aandacht voor de mantelzorgers, die erkenning wensen. Dankzij crisisopvang – dat woord vindt hij eigenlijk te negatief – moeten zij de gelegenheid krijgen om er even uit te stappen.

Hij besluit met een afwijzing van de al te negatieve kritiek op de residentiële sector. Men mag die kritiek niet veralgemenen. Er zijn zeer veel initiatieven waar mensen warm worden opgevangen.

Hij wil ook nog weten of er al iets gebeurd is rond de monitoring van de structuren en de initiatieven inzake palliatieve zorg waarover het ouderenbeleidsplan spreekt op pagina 63. Wat is de planning of wat zijn de eerste resultaten?

Mevrouw *Vera Van der Borgh*t is helemaal niet zo gelukkig met wat er zich voordoet in de zorgverzekering. Het is goed dat de verschillen tussen de bedragen kleiner worden, maar er blijft een discriminatie bestaan. Wie residentieel wordt opgevangen, krijgt vanaf de eerste dag de uitkering, zonder enig onderzoek. Wie thuis blijft, wordt onderzocht volgens de Bel-score (BEL: Beoordeling Eerste Lijn), die zeer streng is. Men komt pas aan de norm van 35 punten als men bijna niets meer kan. De mensen vragen zich dan ook steeds meer af waarom ze bijdragen moeten betalen. De heer *Tom Dehaene* repliceert dat deze uitspraken zouden betekenen dat vandaag bijna niemand in de thuiszorg een uitkering van de zorgverzekering kan genieten. Nochtans zijn vele tienduizenden mensen in dat geval. Mevrouw *Vera Van der Borgh*t erkent dat discriminatie misschien een te

zwaar woord is. Toch is er een verschil in behandeling. Dezelfde persoon die thuis de tussenkomst niet kreeg, krijgt ze de dag daarna in het rusthuis wel.

Thuiszorg vereist gezinshulp. In die sector is er nood aan flexibiliteit, meent ze. Wie een beroep doet op gezinshulp, krijgt die meestal in blokken van vier uur. Dat is gemakkelijker voor de organisaties, die veel deeltijdse personeelsleden hebben. Veel mensen hebben echter meer baat bij vier keer twee uur dan bij twee keer vier. Ze merkt ook op dat het huidige groeiritme – met 2,4 percent – onvoldoende is.

Mevrouw Van der Borgh pleit ook voor bezinning over de inzet van de juiste mensen in de juiste functie. Poetsen is eigenlijk het werk van een poetshulp. Men moet nadenken over de verhouding tussen gezinshulp en dienstverlening.

Ze meent dat het VIPA er onvoldoende in slaagt om de betaalbaarheid te verbeteren. Als men niet-gesubsidieerde plaatsen creëert tegen een prijs van 1100 euro per vierkante meter, en gesubsidieerde plaatsen blijken 1600 euro per vierkante meter te kosten, dan moet men kritische vragen durven stellen. Er wordt immers met overheidssubsidies gebouwd.

Ze pleit ook voor een uitbreiding van de ondersteuning van de mantelzorgers, met name door het realiseren van meer uitstapmogelijkheden. Hoever staat men met de experimenten met nieuwe technologieën voor de thuisopvang van dementerenden?

Het plan stelt dat de palliatieve zorg zal worden uitgebouwd binnen de thuiszorginitiatieven. Dat is belangrijk, want de meeste mensen willen thuis sterven. Hoever staat men met het uitwerken van een subsidiemechanisme voor een palliatief dagcentrum?

Ze verwijst naar het project 'Ethiek in de ouderenzorg' waarmee men de zorg voor wilsonbekwame personen in de laatste levensfase wil concretiseren. Daartoe wordt gebruik gemaakt van 'advance care planning' (ACP). Dat is een geïndividualiseerde benadering waarin men, anticiperend op het verloop van het levenseinde, bepaalde afspraken kan maken met betrekking tot het zorgtraject. Ze wil weten over welke soort afspraken men het dan heeft.

De minister wil ook nagaan hoe de bestaande voorzieningen kunnen bijdragen tot de zorg voor een persoon met dementie en zijn omgeving. Dementiecentra kunnen informatie bieden over de ziekte en over de

opvang. Veel mensen moeten echter een lange weg gaan voor ze de juiste informatie verkrijgen. Zelfs huisartsen verwijzen niet altijd juist door. Dat betekent dat ook zij niet altijd voldoende ingelicht zijn over de mogelijkheden. Voor dementerende personen is ook een andere soort opvang nodig – met inbegrip van een andere infrastructuur – dan voor zorgafhankelijke ouderen. Wordt daar verder over nagedacht? Door het eerder genoemde financieringsprobleem wordt het ook moeilijker om residentiële opvang te vinden voor deze mensen. Minister Vervotte beloofde een oplossing te onderzoeken, maar hierover hoorde mevrouw Van der Borgh niets meer.

Ze vindt dat een aantal elementen ontbreken in het plan. Inzake levensverwachting zijn er grote verschillen tussen de ouderen naargelang de socio-economische sterkte. Bij de socio-economisch zwakkeren kan er gezondheidswinst worden gerealiseerd. De gezondheidstoestand is deels genetisch bepaald, maar deels ook door de levenswijze. Bereiken we de genoemde groep wel voldoende met de boodschappen over gezond leven? Moeten die boodschappen niet in een aangepaste vorm overgebracht worden?

Ze meent dat er ook een probleem is met de programmering. Voorzieningen vragen een aantal bedden op uit de programmering, maar om tal van redenen slagen ze er niet in die binnen een bepaalde termijn – bijvoorbeeld acht jaar – te realiseren. Al die tijd kunnen ze niet gebruikt worden door een andere voorziening die wel klaar staat om ze te realiseren. Ze vraagt zich af of het nog langer verantwoord is een dergelijke ongebruikte portefeuille toe te staan.

De minister houdt in de nota terecht een pleidooi voor enige flexibiliteit op de werkvloer, stelt ze. Wie de werkdruk niet meer aankan, moet op een bepaalde leeftijd de mogelijkheid krijgen om iets anders te doen. Verpleegkundigen die aangepast werk vragen, bijvoorbeeld omwille van rugklachten, krijgen echter vaak te horen dat er voor hen geen aangepast werk is. Ze beseft wel dat een verpleegkundige die administratief werk doet, een dure werkkracht is. Bovendien is er een tekort aan verpleegkundigen.

Ze pleit ook voor een meer vraaggestuurd ouderenbeleid. Het is bekend dat iedereen zo lang mogelijk thuis wil blijven. Het blijft echter onduidelijk hoe de mensen in een rustoord de laatste jaren van hun leven concreet zien, wat hun verlangens en verwachtingen zijn. Hoe moet het toekomstige rustoord eruit zien? Mevrouw Van der Borgh stelt dat het niet alleen een

kwestie is van meer plaatsen. Op dit punt heeft de nota weinig te bieden.

De nota heeft volgens haar ook weinig aandacht voor 65-plussers die niet zorgbehoevend zijn, maar die, omwille van fysieke beperkingen, toch nood hebben aan dienstverlening.

Minister *Steven Vanackere* stelt dat het uitvoeringsbesluit van het Thuiszorgdecreet spreekt van een stijging met 4 percent van het urencontingent gezinszorg. Die 4 percent bestaat uit twee componenten: een stijging conform de demografische groei – met 2,55 percent in 2007, met 2,37 percent in 2008 en met 2,19 percent in 2009 – en een stijging om de achterstand in het bestaande zorgaanbod weg te werken op een termijn van tien jaar vanaf 1999. Om de effectieve urencontingenten in 2009 op hetzelfde niveau te krijgen als de programmeringscijfers, moest men vanaf 1999 jaarlijks 4 percent extra uren voorzien.

Die 4 percent werd alleen in het jaar 2000 gerealiseerd. Doordat de vorige regering systematisch onder het percentage is gebleven, is het mathematisch onmogelijk om de doelstelling nog te halen, zelfs als de jaarlijkse uitbreiding nu 4 percent zou bedragen. De stijgingspercentages waren 4 percent in 2000, 1,8 percent in 2001, 1,52 percent in 2002, 1,09 percent in 2003 en 1 percent in 2004.

Mevrouw *Mieke Vogels* merkt op dat de minister aan het antwoorden is op een opmerking die ze niet gemaakt had. Ze heeft gewoon gezegd dat de demografische evolutie nooit gevolgd is. Mevrouw Dillen bracht alleen in herinnering dat mevrouw Becq daar tegen fulmineerde in de vorige regeerperiode.

Minister *Steven Vanackere* antwoordt dat een parlementaire discussie altijd gebaat is bij transparantie. Zelfs het gemiddelde van de periode 2000-2004 lag schromelijk onder de ambitie. In 2005 bedroeg de groei 2,37 percent, in 2006 2,5 percent en in 2007 2,5 percent. Sinds het begin van deze regeerperiode is de gemiddelde groei dus dubbel zo groot als in de vorige regeerperiode. Het urencontingent stijgt nu jaarlijks met 2,5 percent, wat neerkomt op een verdubbeling.

De beschikbare urencontingenten werden nooit helemaal gerealiseerd. In 2004 werden ze voor 98,6 percent gerealiseerd, wat het maximum was. In 2005 werden ze slechts voor 96,8 percent gerealiseerd. De minister zoekt naar acties om samen met de sector te komen tot een nog betere benutting van het subsidi-

eerbare urencontingent. Er is volgens hem wel degelijk een uitbreiding met 4 percent mogelijk, namelijk als de groei van 2,7 percent voor 2008 gecombineerd wordt met een volledige benutting van de capaciteit. Dat kan als de diensten tijdig weten hoeveel uren ze precies mogen programmeren in de verschillende zones. Er wordt een systeem ontwikkeld op basis van de uren van de vorige jaren.

Het samenbrengen van de diensten voor gezinszorg en de diensten voor aanvullende thuiszorg moet een betere afstemming van de inzet van het personeel faciliteren.

Een van de voorstellen behelsde een ingreep in het minimale pakket van het aantal aangeboden uren, meer bepaald een vermindering van minstens vier uur naar minstens twee uur. De minister zal dat met de sector bespreken.

Tot voor kort verliep er tot tien jaar tussen de aanvraag en de uiteindelijke bouw van een voorziening met VIPA-financiering. Dankzij het systeem van mevrouw Vervotte voor alternatieve VIPA-financiering is de wachtlijst weggewerkt. Als een initiatiefnemer begin volgend jaar een goed voorstel indient, kan dat dadelijk behandeld worden.

Toen de VIPA-wachtlijsten nog lang waren, lagen er bij het VIPA 121 aanvragen voor uitbreiding of vernieuwing van de voorzieningen in de ouderen-, ziekenhuis- of gehandicaptensector. De nieuwe financieringsmethode heeft het mogelijk gemaakt dat 65 ouderen- en thuiszorgvoorzieningen, 45 ziekenhuizen en 11 gehandicaptenvoorzieningen sneller konden starten met hun bouw- of renovatieproject. Daarmee heeft men in een korte periode meer dan 5000 ouderen en bijna 200 personen met een handicap sneller een betere accommodatie kunnen geven. Ook dat is een vorm van wonen. In de sociale huisvesting is het doelgroepenbeleid uitgevoerd. Daardoor wordt het voor de socialehuisvestingsmaatschappijen gemakkelijker om voor ouderen te bouwen.

Het VIPA heeft sinds zijn hernieuwde oprichting ook de opdracht om te fungeren als een kenniscentrum inzake bouwen. Als eerste stap organiseert het VIPA op 26 november een studiedag waarbij het VIPA-kennisloket boven de doopvont gehouden zal worden. In de opstartfase zal het loket zich vooral toespitsen op het faciliteren van kennisdeling. Het zal uitgroeien tot een plaats waar de initiatiefnemers terecht kunnen voor goede praktijkvoorbeelden en voor advies over

de nieuwe ontwikkelingen. Bij de eerste studiedag wordt kennisdeling georganiseerd over twee thema's: de toegankelijkheid van welzijns- en gezondheidsvoorzieningen en het belang van een aangenaam binnenklimaat.

Griepvaccinatie wordt vooral gepromoot voor risicogroepen, waaronder de ouderen. In de interministeriële commissie wordt besproken of het griepvaccin voor die groepen gratis of goedkoper gemaakt kan worden. De minister zal begin 2008 een proefproject over darmkanker lanceren. Dat heeft tot doel na te gaan of de screeningsmethode en de doelgroep de juiste zijn. Voor osteoporose en valpreventie verwijst de minister naar zijn antwoord op de vraag om uitleg van mevrouw Dillen.

Voldoende gezonde voeding voor ouderen is een belangrijk aandachtspunt bij inspecties. Om ouderen aan te sporen om voldoende en evenwichtig te eten is het ook belangrijk het eten smakelijk te presenteren. Daarom staat de minister achter het initiatief van de kok van het rusthuis Sint-Anna te Herentals die een kookboek wil maken met recepten waarmee de koks in de rusthuizen, zonder meer geld en moeite, het eten smakelijker kunnen maken voor de ouderen. De werkgroep die de gezondheidsconferentie over gezonde voeding en meer beweging voorbereidt, heeft ook aandacht voor de voeding voor senioren, vooral voor zorgbehoevende senioren. Daarbij zullen diëtisten een belangrijke rol spelen.

Er is een onderzoek uitgeschreven voor een nieuwe programmering in de ouderensector, zonder beschotten tussen de thuiszorg en de residentiële ouderenzorg. De minister verwacht de resultaten in de tweede helft van 2008. Bij snellere resultaten zal hij het parlement daarover informeren.

Het probleem van de dementie kwam al uitvoerig aan bod tijdens de bespreking. De minister wil de convenants met de regionale expertisecentra voor dementie, die eindigen op 31 december 2007, verlengen voor een jaar. Van de negen centra wil hij namelijk een engagement dat ze zullen meewerken aan de opbouw van een Vlaams expertisecentrum.

Dat Vlaams expertisecentrum zal in 2008 100.000 euro extra krijgen. De regionale expertisecentra zullen samen een bedrag van 67.500 euro verzamelen. De negen regionale expertisecentra dementie krijgen samen 607.500 euro, het Vlaams expertisecentrum krijgt 167.500 euro. De expertisecentra dementie krijgen dus in totaal 775.000 euro.

Een ander project leidt de verzorgenden in de gezinszorg op voor het omgaan met personen met psychische problemen, waaronder dementie. Dat is een veel voorkomend en vaak onderschat probleem.

In het RIZIV komt er vanaf 2008 waarschijnlijk een nieuw speciaal forfait voor personen met beginnende dementie. De technologische projecten ter ondersteuning van personen met dementie zijn afgelopen eind oktober 2007. Er komt nog een projectendag om de resultaten voor te stellen.

Inzake de zorgverzekering wordt de gelijkschakeling van de tenlastenemingen tussen thuiszorg en residentiële ouderenzorg uitgevoerd zoals geprogrammeerd. De indexering van de huidige tenlasteneming voor de rusthuisbewoners is niet voor deze regeerperiode. Die discussie zal ongetwijfeld samengaan met de discussie over de indexering van de bijdrage. Ook de discussie over het verschil tussen de automatische procedure voor residentiele zorg en de inschaling voor thuiszorg wordt allicht verschoven naar de regeringsonderhandelingen van 2009.

De minister verkiest de term 'supportieve zorg'. Deze term leunt immers dichtter aan bij de definitie van de Wereldgezondheidsorganisatie. De RIZIV-definitie van palliatieve zorg spreekt alleen over de drie maanden voor het overlijden. De datum van het overlijden is echter moeilijk te voorspellen. De minister stelt dat er bij elke levensbedreigende diagnose behoefte is aan supportieve zorg.

In dat verband zijn er al verschillende initiatieven genomen en gepland. Een van zijn eerste beslissingen als minister was trouwens de verhoging en de indexering van de subsidies voor de palliatieve netwerken en het toestaan van reservevorming. Daarenboven werd er 150.000 euro extra aan de kant gelegd voor een registratieproject. Hij plant ook de oprichting van een Vlaamse werkgroep rond palliatieve en supportieve zorg. Door een samenwerkingsakkoord met het RIZIV krijgen de Vlaamse palliatieve dagcentra een twaalfstal RVT-equivalenten extra. Dat akkoord loopt tot eind 2008. Inzake de supportieve zorg loopt Vlaanderen achter op buurlanden, bijvoorbeeld Nederland. Van het wegwerken van die achterstand wil de minister dringend werk maken.

De minister is niet op alle vragen en opmerkingen ingegaan maar zal er wel rekening mee houden. Het ouderenbeleid is een onderwerp voor alle commissies en voor de hele regeerperiode.

Mevrouw *Vera Van der Borgh*t herhaalt haar vraag over poetshulp in de gezinszorg. Veel verzorgenden in de gezinshulp moeten vaak poetsen, wat hen demotiveert. De personen die hulp nodig hebben, beseffen dat gezinshulp hen minder zal kosten dan poetshulp. Dan is het logisch dat ze in de eerste plaats daarop een beroep doen. Zij stelt dat dat heel vaak gebeurt.

Minister *Steven Vanackere* herinnert zich dat mevrouw Van der Borgh sprak over gezinshulpers die meer dan de helft van de tijd poetsen. Dat mag eigenlijk niet. Het is goed dat er voldoende aandacht wordt besteed aan logistieke taken zodat de verzorgenden, en zeker de zorgkundigen, zich kunnen toespitsen op hun eigenlijke taken. De minister heeft bij zijn terreinbezoeken gemerkt dat de professionals de grens tussen poetshulp en gezinszorg wel degelijk bewaken. Als de gezinshulpers meer dan een bepaald percentage van de tijd poetsen, komt de subsidiabiliteit trouwens in het gedrang. Door een goede onderlinge afstemming tussen de diensten voor gezinszorg en de diensten voor aanvullende thuiszorg, kan men beter inspelen op de vraag naar thuishulp. Zo zal de eventuele druk op de verzorgenden afnemen.

Mevrouw *Vera Van der Borgh*t merkt nog eens op dat gesubsidieerde VIPA-projecten meer kosten dan niet-gesubsidieerde. Ze pleit voor een degelijk onderzoek. Ze had ook haar teleurstelling geuit over de onvoldoende aandacht voor een vraaggestuurd ouderenen-beleid.

Mevrouw *Elke Roex* zegt dat haar voorstel over een kenniscentrum meer algemeen bedoeld was en niet alleen op het VIPA betrekking had. De discussie van daarnet bewijst volgens haar dat een kenniscentrum dat over de sectoren heen onderzoeksresultaten en good practices kan verzamelen, zeker nuttig zou zijn. Buitenlandse onderzoeken, bijvoorbeeld rond de samenwerking tussen wonen en welzijn, kunnen tot voorbeeld dienen. Het kan echter ook breder gaan, bijvoorbeeld over de samenwerking tussen onderwijs en ouderen, tussen gezondheid en ouderen en tussen werken en ouderen. Om het ouderenen-beleid te moderniseren, moet men kennis verzamelen buiten de regelgeving. Het tijdschrift 'Grijs overwijs' vervulde die rol, maar sinds het decreet op het sociaal-cultureel werk bestaat dat niet meer.

Minister *Steven Vanackere* meent dat daar een rol is weggelegd voor het steunpunt Beleidsgericht Onderzoek dat een aantal universiteiten bijeenbrengt. Het is de bedoeling om conclusies te trekken die relevant zijn voor het beleid, onder meer door vergelijkend onderzoek, ook op internationaal vlak. Een aantal

goede voorbeelden zullen allicht aantonen dat er nood is aan een grotere interactie tussen de verschillende beleidsdomeinen, onder meer tussen Wonen en Welzijn.

Mevrouw *Veerle Heeren* verwijst naar het 'kenniscentrum wonen', het 'kenniscentrum toegankelijkheid' en het platform voor ouderen. Komt er nog een ander kenniscentrum bij? Hoe kan het thema van ouderen en wonen het best benaderd worden? Er bestaat nog geen website over levenslang wonen. Misschien is het tijd om de commissies Wonen en Welzijn samen te brengen rond het thema ouderen en wonen en misschien zelfs om daarvoor een speciale themacommissie op te richten.

Minister *Steven Vanackere* ontkent dat er een nieuw kenniscentrum komt. Het gaat om een VIPA-loket, gericht op de voorzieningen, met de bedoeling om goede voorbeelden te delen. Het valt binnen de taken van het VIPA om preventief informatie te verstrekken aan initiatiefnemers.

Mevrouw *Veerle Heeren* vindt dat de subsidies voor het platform voor ouderen van Wonen en van Welzijn moeten komen. Enter, het kenniscentrum voor de toegankelijkheid, heeft dat onderwerp overgenomen om de knowhow niet verloren te laten gaan. Hoe kan die knowhow verder worden verankerd?

De heer *Luc Martens*, voorzitter, verwijst naar een Europees stedenproject, waaraan ook Roeselare, zijn stad deelneemt. Het is de bedoeling om samen te werken aan, wat men noemt 'the warm and innovating city with and for seniors'. Mevrouw *Veerle Heeren* benadrukt dat er ook heel veel knowhow beschikbaar is binnen 'Enter', het kenniscentrum toegankelijkheid. Dat zit binnen het departement Mobiliteit, maar eigenlijk heeft het ook een luik Wonen en een luik Welzijn. Er moet dus meer samenwerking komen tussen de verschillende beleidsdomeinen

Minister *Steven Vanackere* zal rekening houden met die suggestie. Hij zal overleggen met de minister van Wonen.

De verslaggever,

Paul DELVA

De voorzitter,

Luc MARTENS

BIJLAGE:

Toelichting door de minister

Vlaams ouderenbeleidsplan 2006 - 2009

Goedgekeurd door de Vlaamse
Regering op 27 april 2007

Uitgangspunten

- Langer leven: succes én uitdaging
- Levenslang ouder worden (levensloopbenadering)
- Evenwaardigheid – uniciteit – diversiteit (dé oudere bestaat niet)
- Zelfontplooiing – competentie
- Autonoom leven (behoud van de eigen regie)
- Actief leven
- Anders leven (de woon-, leef- en zorgbehoeften van ouderen veranderen constant)

Missie van een Vlaams ouderenbeleid

Het Vlaamse ouderenbeleid wil bijdragen tot de participatie, ontplooiing en ontwikkeling van alle ouderen, zowel in individueel als collectief verband. Het besteedt bijzondere aandacht aan maatschappelijke betrokkenheid en verantwoordelijkheid in al zijn diversiteit. Het is gebaseerd op vertrouwen in de competenties van ouderen en op geloof in de kracht van de ouder wordende mens in zijn sociale context. De gelijkwaardigheid van alle leeftijdscategorieën staat voorop in de opbouw en organisatie van de democratische samenleving.

Visie

De Vlaamse overheid wil deze ontplooiing vormgeven op een inclusieve, duurzame, gecoördineerde en samenhangende wijze, in alle facetten, geledingen, structuren en niveaus van haar beleidsvoering, in dialoog en overleg met de geëigende doelgroep.

HET PLAN

GEZOND EN WEL, OOK OP LATERE
LEEFTIJD

1.1. Gezondheidsbevordering

Strategische doelstelling: Terugdringen van de cumulatieve effecten van factoren die de kans op ziekte verhogen en daarmee ook de kans op afhankelijkheid op latere leeftijd.

- We willen de gezondheid van ouderen verbeteren en ziekte en sterfte terugdringen (o.m. door borstkanker- en baarmoederhalskankerscreening)
- We schenken daarbij aandacht aan de risico's die voortvloeien uit een ongezond voedingspatroon, gebrek aan lichaamsbeweging en ander ongezond gedrag (gezondheidsconferenties gezonde voeding en middelengebruik)
- We inventariseren de belangrijkste omgevings- en sociaal-economische factoren die bijdragen aan het optreden van ziekte op latere leeftijd, en pakken ze aan

Strategische doelstelling: Ontwikkeling van een beleid dat gezondheidsproblemen onder ouderen voorkomt.

- We bevorderen de deelname van ouderen aan het gemeenschaps- en culturele leven en bestrijden sociaal isolement (o.m. via lokale en regionale dienstencentra)
- We voorkomen ongevallen door valpreventieprogramma's in te voeren en door veiligheidsadviezen te geven (screenings- en interventieprotocol K.U.Leuven)
- We waarborgen dat ouderen in zorginstellingen op adequate wijze de juiste voedingsstoffen en voedingsmiddelen worden toegediend

GEZOND EN WEL, OOK OP LATERE LEEFTIJD

1.2. Universele en gelijke toegang tot welzijns- en gezondheidszorg

Strategische doelstellingen

- We bevorderen een gelijke toegang tot zorg onder andere door verzekeringsstelsels in te voeren en financiële ondersteuningsmaatregelen te treffen (zorgverzekering, aangepaste bijdrage gezinszorg, vervoer dagverzorgingscentrum, transparante facturatie rusthuizen...)
- We ontwikkelen een integraal zorgaanbod om tegemoet te komen aan de behoeften van ouderen

GEZOND EN WEL, OOK OP LATERE LEEFTIJD

1.3. Behoeften van ouderen op het gebied van de geestelijke gezondheidszorg

Strategische doelstellingen

- We zorgen dat het aantal zelfdodingen en depressies afneemt
- We verhogen de doelmatigheid van het zorgaanbod
- We ontwikkelen strategieën die gericht zijn op preventie, tijdige ontdekking en behandeling van cognitieve ziekten bij ouderen
- We ontwikkelen programma's die zelfhulp ondersteunen en respijtzorg bieden aan patiënten, hun familie en andere mantelzorgers

AAN HET WERK (BLIJVEN)

**Strategische doelstelling:
Werkzaamheidsgraad van ouderen
verhogen**

We willen:

- Werkzoekenden kansen bieden
- Zorgen voor een snelle overgang van werk naar werk na herstructureringen
- Meer mensen aan het werk houden, via werkbaar werk
- Bedrijven stimuleren bewust om te gaan met leeftijd ook in de sociale economie
- De Lokale Diensteneconomie inschakelen als hefboom voor de verdere ontwikkeling van de aanvullende thuishulp voor ouderen en andere persoonsgebonden behoeften

Door:

- VDAB dienstverlening en trajectwerking
- Premie voor aanwerving van oudere werknemers
- Outplacement voor ontslagen oudere werknemers
- Beleid Evenredige Arbeidsdeelname en Diversiteit
- Expertisecentrum Leeftijd en Werk
- Bedrijven stimuleren in een leven- lang- leren beleid en in het uitvoeren van een competentieagenda

Aanvullend:

- Maatregelen en ontwikkelingen in de **social profit** sector
- Maatregelen en ontwikkelingen in de **sociale economie**
- Aandacht voor **oudere ondernemers**

OUDEREN IN GEMEENSCHAP

Strategische doelstelling: De bijdragen van ouderen op sociaal, cultureel, economisch en politiek gebied worden maatschappelijk erkend

- Silver Economy
- Versterking maatschappelijk en cultureel engagement (socio-culturele initiatieven en vormingswerk)
- Versterking solidariteit tussen en binnen de generaties (successierechten gezinswoning, vrijwilligerswerk, ondersteuning mantelzorg...)

Strategische doelstelling: De deelname van ouderen aan het besluitvormingsproces wordt bevorderd op alle niveaus

- Aanstelling en structurele subsidiëring van de **Vlaamse ouderenraad**
- Financiële ondersteuning van de **vorming van lokale ouderenbeleidscoördinatoren**

WONEN EN LEVEN IN EEN AANGEPASTE OMGEVING

We voeren onderzoek naar de woonbehoeften en het gebruik van de openbare ruimte door ouderen:

- Ruimtelijk structuurplan Vlaanderen 2020
- Kenniscentrum voor duurzaam woonbeleid
- Interbestuurlijk plattelandsoverleg

WONEN EN LEVEN IN EEN AANGEPASTE OMGEVING

We stimuleren de ontwikkeling van woonvormen die de zelfstandigheid van ouderen bevorderen en maken openbare ruimten, vervoers- en andere diensten beter toegankelijk:

- Oprichting Vlaams Expertisecentrum Toegankelijkheid ENTER
- Actieplan Toegankelijkheid van Toerisme Vlaanderen
- Introductie 'Universal Design' toolkit
- Proefprojecten levenslang wonen in sociale huisvesting
- Premies (aangepast) wonen/bouwen
- Denktank wonen - welzijn

MOBIEL EN IN BEWEGING

We zorgen voor een betere beschikbaarheid van toegankelijke en betaalbare vervoermogelijkheden voor ouderen.

Door:

- Toegankelijk(er) maken van het openbaar vervoer
- Stimuleren en uitbouwen van nieuwe vormen van collectief en duurzaam vervoer
- Voorzien in aangepast vervoer
- Investeren in een goede rijopleiding
- Garanderen van basismobiliteit
- Zorgen voor een betere inrichting van de openbare weg
- Inspraak van relevante partners

LEVENSLANG EN LEVENSBREED LEREN

Strategische doelstelling:

Gelijke kansen garanderen gedurende het gehele leven met betrekking tot onderwijs, scholing en omscholing met inbegrip van beroepskeuzevoorlichting en arbeidsbemiddeling

Door:

- Een betere aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt
- Een nieuw financieringssysteem voor het onderwijs
- We waarborgen dat de nieuwe informatie- en communicatietechnologieën ten goede komen aan de gehele bevolking

LEVENSLANG EN LEVENSBREED LEREN

Strategische doelstelling:

Volledige benutting van het potentieel en de expertise van mensen van alle leeftijden, rekening houdend met opgedane ervaring

Door:

- **Beleidsvoerend vermogen van scholen te versterken**
- **Aanpassing loopbanen van leraren**
- **Loopbaanontwikkeling en taakdifferentiatie**

EEN TOEREIKEND INKOMEN

We voeren programma's in die de arbeidsparticipatie van laaggeschoolde oudere werknemers moeten verhogen, waardoor zij ook toegang hebben tot stelsels voor sociale bescherming/sociale zekerheid:

- **Invoegbedrijven**
- **Sociale werkplaatsen**
- **Arbeidszorg**

EEN TOEREIKEND INKOMEN

We zorgen voor advies en begeleiding van ouderen met betrekking tot alle aspecten van sociale veiligheid/sociale zekerheid:

- Uitgave 60+ gids
- www.rechtenverkenner.be

EEN TOEREIKEND INKOMEN

We onderzoeken de mogelijkheden van innovatieve programma's voor sociale bescherming/sociale zekerheid die het federale stelsel aanvullen:

- Maximumfactuur voor niet-medische zorgkosten
- Handhaving en verdere uitbouw Vlaamse zorgverzekering
- Zorgwonen voor oudere thuislozen
- AGRICALL
- Vrijstelling van successierechten langstlevende partner
- Specifieke aandacht voor ouderen in de sociale huisvesting

EEN RIJKDOM AAN VERSCHEIDENHEID

Veroudering van de allochtone gemeenschap

- Omgaan met diversiteit is een uitdaging voor de ganse samenleving
- Allochtone ouderen moeten erkend worden als een groep met specifieke problemen
- Als er geen antwoord wordt gegeven op de specifieke hulpvragen van allochtone ouderen, dan dreigen ze een risicogroep te worden
- Zorg op maat betekent: interculturaliteit aanwezig brengen in diensten en voorzieningen en ruimte bieden voor een categoriaal aanbod

Het Vlaamse minderhedenbeleid

De Vlaamse overheid neemt de nodige maatregelen

- zodat etnisch-culturele en seksuele minderheden met een zorg- of hulpvraag in 2010 toegang hebben tot het meest gepaste welzijnsaanbod
- om aan etnisch-culturele en seksuele minderheden het recht op preventieve gezondheidszorg te garanderen

Vergrijzing in beeld

- De structureel gegarandeerde **werkingsmiddelen** voor de Vlaamse Ouderenraad versterken de maatschappelijke positionering van ouderen
- Positieve beeldvorming: de Vlaamse overheid zet de rusthuizen in het kader van de **zorgstrategische plannen** ertoe aan na te denken over hoe zij zichzelf positief kunnen positioneren in hun onmiddellijke omgeving en de maatschappij